

Z. Németh István

Kedvenc könyvem

(Sipos Janka: Indulatszók)

Van egy vékonyka verseskötet a polcomon, amelyet időnként újra és újra leemelek onnét, belelapozok, elolvasok 4-5 verset, majd visszahelyezem a könyvet a helyére, de érzem, hogy ezek a sorok még majd visszahívják.

A Szlovákiai Magyar Írók Társasága által a kezdő költők-írók számára 2006-ban kiírt Pegazus Pályázat különdíját 2006-ban a dunaszerdahelyi magyar gimnázium akkori végzős diákja, Sipos Janka kapta. Az Irodalmi Szemle 2006/11. száma közli a három díjnyertes vers szövegét a zsűrielnök értékelő gondolataival egyetemben. „Az Ugyanolyan, a Táj az ujjamon és az Írom című versek egy megbízható verskultúrájú fiatal ember magabiztos belépője az iadalomba. (...) Sipos Janka verseiben van valami provokáló, friss, fiatalos hányavetiség. Mint a 'Se istenem, se hazám' sorait író fiatal, anarchista József Attilában” – írja róla akkor Tözsér Árpád. A folytatás nem sokat várat magára: jó néhány folyóiratközlés után 2010-ben a Madách-Posonium Kiadónál megjelenik Janka bemutatkozó verseskötete *Indulatszók* címmel. Nem véletlenül idézem Tözsér sorait, akkori meglátásai a négy évvel később megjelenő kötet minden versére igazak. Kezdve a „friss, fiatalos hányavetiség”-től a szigorú kötött formákon, a pattogó ritmusokon át a ze-neiségig. A dunaszerdahelyi gimnazistából időközben az ELTE bölcsészhallgatója lett magyar-angol-művelődéstudomány szakon, ablaka mögött milliós nagyváros lüktet, a felgyorsult világban a szerencsésebbek be-fűzött hangyaként suhanak vélt vagy va-lós céljaik felé, ujjuk egyetlen mozdulatával megjelenik szobájukban a képernyő négy széle közé szorult táj, a „világtáj”, miközben a mindennapi kapcsolataik kapkodókká, kiüresedetteké válnak, megint mások tehe-tetlenül ide-oda sodródnak a létezés zötyö-gő, nyikorgó metrókocsijaiban, számukra a koszos ablakon túl elsuhanó feketeség a táj. Janka mindezt az életérzést izgalmas költői képekben jeleníti meg, a feszes négysoros versszakok feszültséggel töltődnek meg, izgalmas ellenpontozások, szellemes meg-oldások követik egymást a kötet lapjain. („majdnem transzcendens e pokol / komolyan venném de nagy a pátosz / a sok nem úgy és nem lehet / nem hervaszt hát hanem felvirá-goz”). Sokhelyütt beveti taktikai fegyverzete egész kelléktárát, ezekből most a gúnyt, az elhallgatást/sejtetést, az álnaivságot emel-ném ki így hirtelen („kelünk – feksznünk – el-megyünk / néhány bujdosó tört virág / sze-retkeznünk és éhezünk / sejtjeink – burjánzó k lilák / szíromba vésvé térképeink / nagynéha kedves dátumok / elővillanó figaink közt / a ciklikus idő felhuhog”).

Olvassom Sipos Janka verseskötetét, és már a második vers után elhiszem, hogy verset írni a világon a legtermészetesebb dolog. Hogy légszomjra légzéssel, zenére táncsal, világra verssel reagál, kit a hétköznapiok jászolába anya szült. Közelítem a zene felől: nem csak a hibátlan ritmus, az andalító lük-tetés, a természetesen egymásra találó rím-párok dobolnak és csilingelnek, ezeken túl is hallok egy szomorkás dallamot. Az egyik versben például „egy egész nagyzenekar” szól, – „Vidám, szép jövőnk szalad, szalad / (lehet, sokunknak túl nagy falat). / Zárnak bár sűrű szövésű falak, / bennünk a varrat szakad, szakad. // Csontunk habkönnyű. Lehet, lehet / (egykor majd régészeti lelet). / Táncol a vérünk, rohan, liheg, / az ereinkben siet, siet.” – tehát ez a világ már akkora falat az emberek számára, amit már aligha lehet lenyelni fulladás nélkül. Közelítem magam felől: ezek az érzések bennem is megvan-nak, toronyszobába zárt királyfi vagyok, ébresztgess csak, királylány. A versek már-már tovasurrannak, de kondenzcsíkjuknál fogva magamhoz rántom őket. Közelítem az emberi test felől: két versciklus, két agylebeny (*Táj az ujjamon; Indulatszók*), a két félteke közt elgépiesedett kapcsolatok, foncsorukat vesztett tükrök, puha péppé ázott itatóspapírok alkotják az összekötő idegpályákat, a test pedig („az elme börtön, nem a test, / izzadságodnak legiava / hozzá tapad, mint változó / jelentés tűnő hangalak-hoz”) műanyag ételektől, tartósítószerrektől bódultan próbál elgededten hátradőlni, és megélni a pillanatot.

Közben úgy személyes, hogy személytelen. Úgy lát, hogy világtalan. Úgy tapint, hogy ujjtalan. Úgy nehéz, hogy súlytalan („Fosz-tóképzős szavakkal / dobálódzunk mind-untalan”). Bárhol is élünk, hajléktalanok vagyunk. A vers adhat csak biztonságos átmeneti szállást. Aki verset ír: önmagát írja, önmagáról beszél. („Csúf szavakkal szeretkezem, / cibálom őket napról napra, / néha belefeledekzem / beteg szövetükbe – magamba.”) Végül az utolsó versbe rejtett ars poetica csendül a fülünkbe: „ültesd át szóvirágaim / legtermékenyebb talajodba. / minden, mit az idő kivet / kiállítási vitrin tárgyá.”

Sipos Janka kötete az elmúlt évtized talán legfigyelemreméltóbb költői indulása volt a hazai magyar irodalomban, és bár tü-relmetlenül vártuk a folytatást, eddig az nem következett el. Janka közben befejezte az egyetemet, férjhez ment, s arról, hogy közben a költészethez sem lett hűtlen, a siposjanka.com oldal tanúskodik az inter-neten. Bár az utóbbi egy évben ez sem fris-sült...

havilap

XXIII. évfolyam, 2. szám, 2015. október

Főszerkesztő: Hodossy Gyula
Z vezető szerkesztő: Petres Csizmadia Gabriella

Örökös munkatárs: Turczel Lajos

Szerkesztőbizottság elnöke:

Fibi Sándor

Tagok:

Hrbáček Noszek Magdaléna

Kalácska József

Klemen Terézia

Komzsis Attila

Krippel Éva

Novák Mónika

Pázmány Annamária

Szokol Dezső

Nyomdai előkészítés:

Václav Kinga

Gyenes Gábor

Nyomja:

Press Group s.r.o, Banská Bystrica

Kiadja:

Katedra Alapítvány

Felelős kiadó:

Hodossy Gyula

Elérhetőség:

Katedra Alapítvány

Palác Duna Palota,

Galantská cesta 658/2F,

929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

E-mail: katedra@katedra.skHonlap: www.katedra.sk

Bankszámlaszám: 1014769018/1111.

Kiadványunkat támogatta a Szlovák Köztársaság Kormányhivatala, a Szlovák Köztársaság Oktatásügyi, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériuma.

KATEDRA

mesačník

ročník XXIII., 2. číslo, október 2015

Vydavateľ:

Nadácia Katedra,

Palác Duna Palota,

Galantská cesta 658/2F,

929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

IČO: 35591609

ISSN 1335-6445 • EV: 611/08

Časopis vychádza s finančnou podporou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR - program Kultúra národnostných menšín 2015. Náklad: 2500 ks

Redakcia / Szerkesztőségünk:

Nadácia Katedra – Katedra Alapítvány.

Palác Duna Palota, Galantská cesta

658/2F, 929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

Honlap: <http://www.katedra.sk>E-mail: katedra@katedra.skkatedra.szerkesztoseg@gmail.com

Minden jog fenntartva.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

A címlapon Szászi Fanni felvétele. A felvétel a harmadik Minorma-men-tortáborban készült, Rimakokaván, 2015-ben.